

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT (TRANSPORT PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 3 de gener de 2023, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat per la manca d'actuació municipal per evitar l'ús dels motors dels vehicles que romanen aturats a l'espai públic, especialment els autobusos. Es referia destacadament a les línies 86 i 87, quan els conductors deixaven els motors engegats a les parades d'origen i final.

Fonamentava la seva queixa en la normativa mediambiental, que imposa a les entitats locals l'obligació d'adoptar les mesures necessàries per garantir la qualitat de l'aire. El ciutadà es feia ressò de la normativa europea sobre la matèria, i l'incompliment per part de l'Estat espanyol dels límits de seguretat de diòxid de nitrogen.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a l'Àrea de Seguretat i Prevenció, i a la regidoria de Mobilitat** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 14 de febrer de 2023, es va sol·licitar a aquests serveis la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 2 de març de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació per part de l'Àrea de Seguretat i Prevenció. A data d'avui no s'ha rebut la informació demanada a la regidoria de Mobilitat. L'escrit de l'Àrea de Seguretat i Prevenció exposa les actuacions que s'han dut a terme en relació amb aquesta queixa.

CONSIDERACIONS

1. Retard en la informació

Després de set mesos, **la regidoria de Mobilitat encara no ha facilitat a la Sindicatura de Greuges de Barcelona la informació que es va sol·licitar per resoldre la queixa**. Aquest termini supera amb escreix el que pot considerar-se un temps raonable, d'acord amb els principis d'eficiència i bona administració amb què han de regir-se els serveis municipals. Així mateix, **incompleix el deure de col·laboració** establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió del 19 de gener de 2005).

D'acord amb aquests fets, **es recorda a la regidoria de Mobilitat l'obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania**.

2. L'emplaçament

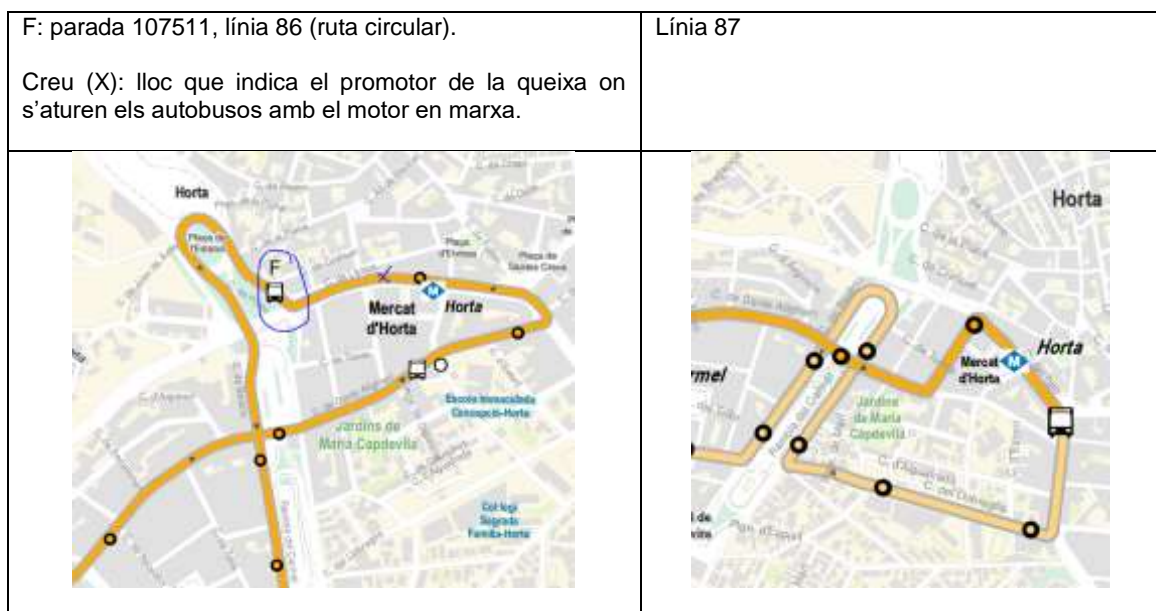
- Si bé el promotor de la queixa parla en general de la manca d'actuació municipal a tota la ciutat per evitar que els vehicles aturats romanguin amb el motor encès al ralentí, de la seva queixa es pot deduir que la seva preocupació principal són els **autobusos de les línies 86 i 87 al carrer de Lisboa**, a prop de la parada origen-final.
- El ciutadà ha aportat fotografies recents on es veuen autobusos aturats, a primeres hores del matí, amb els llums encesos, en una ubicació que no és una parada d'autobús, sinó un carril bus que està justament davant d'una estació de Bicing. Una mica més endavant hi ha un quiosc i una terrassa de bar. L'adreça aproximada és carrer de Lisboa, 16-20.

- Fins al 2021 la parada d'origen i final de la línia 86 sí que estava en aquesta ubicació, davant del bar. Actualment en aquesta ubicació no hi ha cap parada, sinó que és calçada d'un carril bus.

- D'acord amb el web de l'AMB, actualment la parada d'origen i final de la línia 86 és la 107511 (Porto-Lisboa), i està mes endavant, al carrer de Porto, 2. Actualment, l'empresa prestatària del servei és Monbus. Aquesta parada no és compartida amb la línia 87 (aquesta està al passeig de Maragall, 421).

3. Prohibició de romandre amb els motors engegats

La prohibició de romandre amb els motors engegats està recollida per a tots els vehicles a l'article 44-3.7 de l'Ordenança del medi ambient de Barcelona:

art. 44-3 Vehicles privats i públics

[...] 7. Llevat de situacions de congestió del trànsit, està prohibit que els vehicles aturats a la via pública o a altres espais públics romanguin amb els motors en marxa durant més de dos minuts.

Quant al seguiment que l'Ajuntament duu a terme per fer complir aquesta prohibició, l'Àrea de Prevenció i Seguretat indica que la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) no té establerta una campanya específica sobre aquest tema, però afegeix que tots els membres del cos tenen la missió de vigilar el compliment de les normes de circulació, sempre emprant la legislació en vigor com a eina estructural, i denunciant les conductes infractores. Davant la detecció de qualsevol incompliment d'aquest règim, s'actua com qualsevol altra infracció, és a dir, els agents aturen el vehicle infractor, identifiquen la persona conductora, i si escau, denuncien la infracció comesa.

També s'hi indica que tant les línies regulars com discrecionals **han de portar a terme les activitats de recollir o deixar les persones passatgeres als llocs que determina l'Ajuntament**, i resta prohibit fer qualsevol parada en llocs diferents. No s'hi pot romandre més temps del necessari per recollir o deixar els passatgers, llevat de les senyalitzades com a origen o final de línia.

A continuació es mostra el nombre de sancions imposades relatives a aquesta infracció, des del 2017.

DISTRICTE	VEHICLE	CODI	DESCRIPCIÓ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
01	AUTOCAR	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1					
01	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		2	1				1
01	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.				2			
02	AUTOBUS	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	2	1	3	1			
02	AUTOCAR	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	3	1					
02	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1				1	
02	COMERCIAL	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1	1					
02	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		2	2	1			
03	AUTOBUS	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1		1				
03	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1	1				
03	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1						
04	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1	1					
05	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.						1	
05	FURGONETA	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1		1			
05	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	4		2	1			
06	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.			2		1	1	
06	FURGONETA	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1	1		1	2	
08	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1	1		1	1		
08	COMERCIAL	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1						
08	FURGONETA	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.				1	2		
08	MOTO	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.		1					
08	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.			1		1	1	
09	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.				1	13		
09	FURGONETA	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.					8		
09	MOTO	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.					1		
09	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	2				21	1	
10	AUTOBUS	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	3						
10	CAMIÓ	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1	2	2	1	5		
10	GRUA	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1						
10	TURISME	4540	Vehicle aturat a la via o espai públic amb el motor en marxa durant més de dos minuts.	1				2	2	2
			Total	23	17	16	10	56	9	3

Font: Sistemes d'Informació de la GUB

4. Accions de verificació que ha dut a terme la GUB

D'acord amb l'informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat, la GUB ha contactat amb TMB per completar la informació sol·licitada per resoldre la present queixa, i TMB ha informat que les línies 86 i 87 no les opera TMB sinó l'empresa Monbus. Respecte de les línies gestionades per TMB, ha confirmat que quan estan a la parada d'origen i final, les persones conductores tenen l'obligació d'aturar el motor del vehicle fins a iniciar una nova sortida.

La GUB va contactar Monbus, que va informar que abans les parades d'origen i final de les línies 86 i 87 estaven al carrer de Lisboa, 20, i que actualment només hi passa la del 86, però que **algunes persones conductores encara s'aturen de manera puntual** i esporàdica en aquest lloc per anar al servei dels bars de la zona perquè els coneixen i tenen aquesta facilitat.

De l'anterior i de les diverses imatges aportades pel promotor de la queixa, queda acreditat que **algunes persones conductores de la línia 86 (Monbus), de manera habitual, estacionen el vehicle fora de la parada, no aturen els motors, i cometen, així, dues infraccions de la normativa de circulació i de medi ambient, respectivament.**

A l'informe també s'hi indica que sobre aquest tema sí que consta una queixa del promotor de la queixa, però que no es va adreçar a la GUB del Districte d'Horta.

El ciutadà aporta diverses comunicacions, algunes des de l'any 2011, adreçades a l'Ajuntament per diverses vies (algunes directament a Alcaldia), i la més recent és de data 18 de juliol de 2022.

L'Ajuntament sí que va respondre al ciutadà en la línia de confirmar que la normativa preveu que els vehicles estan obligats a aturar els motors quan el temps d'espera superi els dos minuts, i que es passava la queixa a la Guàrdia Urbana del districte perquè pogués fer un millor seguiment del problema. També es va contactar l'empresa prestatària del servei d'autobús de les línies 86 i 87, i aquesta es va comprometre a fer complir la normativa als conductors.

Així mateix, l'Ajuntament va fer un recull de les diverses mesures que la corporació ha portat a terme per combatre la contaminació i millorar la qualitat de l'aire a la ciutat.

Malgrat l'anterior, **a data d'avui el ciutadà insisteix que el problema continua de manera diària, des de les sis del matí, i que els autobusos segueixen aturant-se amb els motors en marxa fora de la parada, davant el bar, és a dir, a la calçada del carril bus.**

5. La qualitat de l'aire a Barcelona i la correlació amb el trànsit rodat

La contaminació de l'aire és un dels riscos ambientals més grans que hi ha per a la salut. Mitjançant la disminució dels nivells de contaminació de l'aire, els països poden reduir la càrrega de morbiditat derivada d'accidents cerebrovasculars, cardiopaties, càncers de pulmó i pneumopaties cròniques i agudes, entre les quals hi ha l'asma. La majoria de les fonts de contaminació de l'aire exterior estan més enllà del control de les persones, cosa que requereix l'adopció de mesures concertades per part de les instàncies normatives locals, nacionals i regionals¹.

En concret, a la ciutat de Barcelona els dos elements perjudicials més presents a l'aire de la ciutat són el diòxid de nitrogen (NO₂), un gas irritant que ataca els pulmons i que produeixen sobretot els motors de combustió interna, i les partícules en suspensió menors de 10 micres (PM10), que afecten especialment el sistema respiratori i cardiovascular i que tenen **l'origen principalment en els processos de combustió, rodaments i frenades dels vehicles**, en les obres de construcció o en la pols que arriba del Sàhara².

En l'àmbit local, l'Agència de Salut Pública de Barcelona avalua i fa el seguiment d'aquest problema, i segons l'informe de l'avaluació de la qualitat de l'aire a Barcelona del 2021, **la contaminació de l'aire és el principal risc ambiental per a la salut**.

Cal destacar que durant l'any 2021 es van publicar les noves guies de qualitat de l'aire de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), que demostren que la contaminació de l'aire és perjudicial per a la salut a uns nivells de partícules PM10 i PM2,5 i de NO₂ inferiors als que es consideraven fins ara.

A Catalunya, el responsable d'avaluar la qualitat de l'aire és el Servei de Vigilància i Control de l'Aire, a partir de les dades recollides amb la Xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica (XVPCA). La XVPCA es va crear per la Llei 22/1983, de 21 de novembre, definida per l'Ordre de 20 de juny de 1986, i actualment està adscrita administrativament al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya. Aquesta xarxa centralitza la recollida de dades per avaluar la qualitat de l'aire i les envia a l'Administració de l'Estat i a la Comissió Europea. Els equips automàtics desplegats per tot el territori duen a terme els mesuraments de manera contínua en el temps, i el seu resultat es pot consultar en línia³.

¹ Font: web de l'OMS, <https://www.who.int/es>.

² Font: web municipal, secció sobre qualitat de l'aire.

³ https://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/atmosfera/qualitat_de_laire/vols-saber-que-respires/.

6. Sentència del TJUE contra l'Estat espanyol per incompliment dels límits de seguretat de diòxid de nitrogen

El promotor de la queixa la fonamenta sobre la base de la normativa europea sobre medi ambient, i fa referència a una sentència contra l'Estat espanyol en aquesta matèria.

Efectivament, el 22 de desembre de 2022, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea va condemnar l'Estat espanyol per no haver pres les mesures necessàries per evitar l'incompliment sistemàtic i continuat dels límits de contaminació de l'aire a Madrid i a l'àrea metropolitana de Barcelona entre els anys 2010 i 2018.

Aquest incompliment es va mesurar amb referència als màxims establerts a la Directiva 2008/50/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, relativa a la qualitat de l'aire ambiental i a una atmosfera més neta a Europa. Es van establir dos valors límit en relació amb el diòxid de nitrogen: un límit de 40 µg/m³ de mitjana anual, alhora que els estats membres tampoc poden superar els 200 µg/m³ més de divuit vegades a l'any.

L'any 2017 la mitjana anual de NO₂ a Barcelona se situava a l'entorn dels 42 µg/m³, per sobre del límit permès. Aquest límit s'excedia sobretot en alguns barris de Barcelona com l'Eixample, Gràcia i Sant Gervasi. Per exemple, a l'Eixample arribava gairebé a 60 µg/m³.

Davant aquest incompliment reiterat de la normativa no només a la ciutat de Barcelona sinó també a Madrid, la Comissió Europea va advertir l'Estat espanyol, mitjançant un "avís motivat", de la possibilitat d'arribar a la Cort Europea si no es prenen mesures "efectives". Finalment, l'any 2019, la Comissió Europea va denunciar el cas, el qual va acabar amb la sentència esmentada.

7. Dret al medi ambient i dret a la mobilitat. Mobilitat sostenible en el context d'emergència climàtica

El Pla de mobilitat urbana de Barcelona 2024 (PMU) té com a objectiu ambiental principal assolir un nivell de qualitat de l'aire òptim per a la salut de les persones.

Atesa la clara **correlació entre la contaminació atmosfèrica i el trànsit rodat**, el PMU 2024 va establir l'objectiu de contribuir a la reducció dels nivells de contaminació atmosfèrica, mitjançant la reducció dels desplaçaments amb vehicle privat del 25%, i la prioritjació del transport públic amb criteris de sostenibilitat, accessibilitat i assequibilitat.

En aquest sentit els vehicles que s'utilitzen per al transport públic haurien de potenciar la sostenibilitat i apostar per la renovació de la flota, substituint els vehicles més

contaminants, com és el dièsel, per d'altres potencialment menys contaminants, com ara el bus elèctric o l'híbrid.

No obstant això, caldria que, **en coherència amb el PMU 2024, l'Ajuntament pogués influir per tal que aquesta mesura pogués incloure's en els propers contractes de gestió dels autobusos interurbans amb parades a Barcelona**, de conformitat amb allò previst a l'article 42.3 de la Carta municipal,

3. L'Ajuntament ha de fomentar l'ús del transport públic davant del transport privat i l'ús de vehicles no contaminants davant dels que puguin produir algun tipus de contaminació.

Aquesta Sindicatura considera que la **configuració del dret a la mobilitat ha d'estar intrínsecament lligada al dret al medi ambient, i d'aquí la seva dimensió de mobilitat sostenible**. Així es reflecteix en diversa normativa bàsica com l'Estatut d'autonomia de Catalunya i la Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona, entre altres:

- Estatut d'autonomia de Catalunya

Article 27: Totes les persones tenen dret a viure en un medi equilibrat, sostenible i respectuós amb la salut. També tenen dret a la protecció davant les diverses formes de contaminació i a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics.

Article 48.1: Els poders públics han de promoure polítiques de transport i de comunicació basades en criteris de sostenibilitat, que fomentin la utilització del transport públic i la millora de la mobilitat i garanteixin l'accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda.

- Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona

Article 31: Totes les persones tenen dret a un medi ambient que permeti una bona qualitat de vida a la ciutat i que l'hàbitat sigui lliure de residus i de contaminació. L'Ajuntament ha de controlar tota mena d'emissions perjudicials, preservar i millorar el medi ambient i potenciar els hàbits de reutilització i reciclatge.

Article 32.1: Totes les persones tenen dret a un sistema de mobilitat, pública i privada, i a un transport públic de qualitat i accessible que permeti arribar a totes les zones residencials, comercials i industrials, així com als punts d'interès general del municipi. Aquest sistema ha d'afavorir el desplaçament en mitjans poc contaminants.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, **en aquest cas, l'actuació de l'Àrea de Seguretat i Prevenció, i de l'Àrea de Mobilitat no ha estat ajustada a dret ni eficaç**, ja que,

malgrat les queixes ciutadanes, algunes persones conductores continuen estacionant incorrectament fora de la parada, i amb els motors en marxa.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Seguretat i Prevenció** que iniciï un seguiment específic sobre les persones conductores de les línies 86 i 87 per tal de verificar, i si escau denunciar, que no poden aturar els vehicles al carril bus del carrer de Lisboa, atès que només poden estacionar a l'espai habilitat com a parada del carrer de Porto, on hauran d'aturar els motors fins a iniciar una nova sortida.
- **Recomanar a l'Àrea de Mobilitat** que s'adrexi formalment a l'empresa Monbus per transmetre l'actual situació d'incompliment i la necessitat que les persones conductores de les línies 86 i 87 que s'aturen indegudament al carril bus del carrer de Lisboa cessin immediatament aquesta conducta.
- **Recordar a la regidoria de Mobilitat** l'obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.